СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИҖТИМАГЫЙ-СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга. | №85 (7258) | 16 июль, 1991 ел. СИШӘМБЕ | Бәясе 4 тиен.

„Уңыш-91“ пресс-группасы хәбәр итә

Район кырларында үстерелгән уңышны җыю өчен көрәш башланды. 14 июльгә районда 4761 гектар мәйданда игеннәр теземнәргә салынды. Аның 3044 гектары—уҗым культуралары, 1717 гектары—борчак. Теземнәргә салынган ашлыкның 103 гектары суктырылды.

Район игенчеләренең төп игътибарын борчак җыюга юнәлтүе зарури. Бу җәһәттән «Алга», Мичурин исемендәге хуҗалыклар эшне уңышлы гына башлап җибәрделәр.

Басуларда эш кыза

Синдряков исемендәге колхозда борчак 170 гектар мәйдан били. Шушы көннәрдә биредә борчак чабарга керештеләр. Дөресрәге, аны хуҗалык комбайнчысы Владимир Степанович Евлейкин СК-5 комбайнына тагылган ЖРБ-4,2 ургычы белән чаба. Владимир Степанович көнлек норманы 150—160 процентка үтәп бара.

Кырга Т-25 тракторында Илья Айкин, Т-40 тракторында Геннадий Борисов та КС-2,1 чапкычларын тагып чыктылар.

Борчак чабуны озакка сузмыйча, оптималь срокларда төгәлләргә исәплиләр.

Колхозда уҗым арышын теземнәргә салу югары темпта алып барыла. Андрей Радионов урак башыннан 88 га мәйданда арышны теземнәргә салды. Ул вакыт белән санашмыйча эшен зур җаваплылык тоеп башкара һәм норманы 125—130 процентка үти.

Виктор Захаров та иптәшеннән калышмаска тырыша. Ул урак башыннан 65 гектар мәйданда арыш урдырып, көнлек нормасын 110—115 процентка җиткерә.

Берничә көннән басуларга арыш суктыру комбайннары чыгачак.

В. МЕЛЬНИКОВ,
экономист.

Комбайннар эшли

«Комбайн» колхозының 400 гектар мәйдандагы борчак басуында кызу эш кайный. СК-5 комбайннарында Марс Әхмәтов (ярдәмчесе Рафаэль Мотыйгуллин), Ясәви Әхмәдиев (ярдәмчесе улы Марат), Тәлгать Мәсгутов (ярдәмчесе улы Әсгать), Фаикъ Гыйвранов, Тәлгать Гыймалетдинов зур тырышлык куеп эшлиләр. Алар хәзергә борчакны теземнәргә салалар.

Комбайнлылар бүгенге көнгә 280 гектар мәйданда борчак чаптылар инде.

БЕР МАКСАТКА ТУПЛАНЫП

Быелгы уракның үзенчәлекле, кыен буласы бер генә авыл кешесе өчен дә сер түгел. Игеннәр яңгыр көткәндә, 3 атна буена бер генә явым-төшем дә булмавы ашлыкның уңышына тәэсир итмичә калмады. Игеннәр кыска сабаклы булды, уңышы ягыннан да узган елдан кайтыш өлгерде. Ел үзенчәлекләре игенчедән уракны аеруча җаваплы, технологик таләпләрне үтәп, сыйфатлы үткәрүне таләп итә. Урып-җыюга керешкәнче, XXI партсъезд исемендәге колхоз базасында үткән семинарда хуҗалык җитәкчеләре, белгечләре катнашында уздырылган семинарда сүз нәкъ шул хакта булды.

Быел районда 53586 гектарда бөртекле культураларны урып-җыярга туры киләчәк. Районда бер комбайнга уртача 133 гектар нагрузка төшә. «Комбайн», «Алга», Ульянов исемендәге, «Правда», «Заветы Ильича, «1 нче май» колхозларында исә ул 150—200 гектарга кадәр җитә. Шунлыктан райондагы җыелма отряд маршруты хуҗалыкларда уҗым культуралары күләменнән һәм нагрузка зурлыгыннан чыгып төзелде дә. Бүген бу отряд «Знамя Октября» колхозында уҗым культураларын уруга керешә дә инде. Сүз дә юк, районда мондый отрядның булуы игенчеләр өчен зур ярдәм. Әмма ни генә булмасын, икмәк язмышы барыбер авыл эшчәннәре җилкәсендә кала, эшнең иң төп өлеше аларга төшә, елның кыенлыгын да алар сынаячаклар. Бу үзе үк хуҗалыкларны уракка быел икеләтә җаваплылык тоеп әзерләнергә мәҗбүр итәргә тиеш иде. Әмма бу һәр җирдә дә сизелмәде. Быел комбайннарның алдагы елларга караганда йомшаграк әзерлеге һәркемне чын-чынлап борчуга салырлык. Моңа запас частьләр белән кытлык тууы да, узган уракның кыенлыгы да тәэсир итми калмады. Шуның өстенә, аерым хуҗалыклар комбайннарны ремонт-техник предприятиегә ремонтка китерүне дә кирәксенмәделәр. Болар һәммәсе комбайннарның начар әзерлегенә китерде. Өстәвенә, «Чишмә», «Алга», «Ленинский путь» кебек колхозларда кайбер комбайннар соңгы көннәрдә генә механизаторларга беркетелделәр. Мондый шартларда сыйфатлы ремонтка өмет тотуы кыен, әлбәттә.

Кайбер хуҗалыкларда механикалаштырылган ындыр табакларын әзерләүгә дә бармак аша гына карау сизелә. «Знамя Октября», «Чирмешән» «Чишмә», «Игенче», «40 лет Победы» һәм башка хуҗалыкларда нәкъ шундый хәл. Ә бит һәркемгә мәгълүм: басулардагы хезмәт ындыр табакларының көйле эшенә турыдан-туры бәйле. Ә «Знамя Октября», «40 лет Победы» колхозларында соңгы көннәргә кадәр орлык чистарту машиналары машинистлары юк, «Игенче», «Алга», «Россия», «1 нче Май» колхозларында ЗАВ-20 киптерү машиналарында тарту җилләткечләре алыштырылмаган. Шулар өстенә, күп кенә хуҗалыклар ындыр табакларын кадрлар, үлчәүчеләр белән комплектлаштыруга да соң керештеләр. Ашлык конвейерының көйле эшләвенә исә болар һәммәсе йогынты ясый.

Ә игеннәр көтми, басуларга беренче комбайннар төшкәнгә дә 3—4 көн вакыт үтте. Бүген 4761 гектарда бөртекле культуралар теземнәргә салынды, шуның 717 гектары —борчак. Нигездә барлык хуҗалыклар да урып-җыюга керештеләр инде. Хәзер төп бурыч —барлык көчне борчакны югалтуларсыз җыюга юнәлтергә кирәк. «1 нче Май»,«Ленинский путь», «Заря», «Правда» колхозларының бүгенгәчә бер гектарда да борчакны теземнәргә салмавы безне гаҗәпләндерә. **Уҗым культураларын урып-җыюны ашыктырудан бигрәк, борчакны тизләтү кирәклеген кат-кат ассызыклап киләбез югыйсә.** Ә беренчеләренең төп өлешен турыдан суктыру мөмкинлеге дә булуы ихтимал—кырлар чиста, әле көтү мөмкинлеге дә бар. Массакүләм уракка төшкәнче басу тирәләрен чистарту, кырларны загоннарга бүлү кирәк. Шуннан соң гына оешкан төстә ашлыкны суктыруга керешү зарур.

Урып-җыюны оешкан төстә үткәрү юнәлешендә тагы берничә киңәш бар. Быел тукымалы тапагычларны киңрәк кулланырга кирәк, бу югалтуларны бермә-бер киметергә булышачак. Комбайннарны төрле кырларга тарату кирәкми, аларның бер звено булып эшләүләре отышлы. Әмма аларны аерым алын белән эшләүгә күндерергә кирәк, бу бердән җитештерүчәнлекне арттырса, икенчедән эшнең сыйфатына контроль алып барырга да мөмкинлек бирә. Бер кырда медицина, көкүреш һәм башка хезмәт күрсәтүне оештыру да җиңел. Ә инде ваклагычлы комбайннарны аерым звено итеп тупларга, иң беренче чиратта аларны уҗым культуралары чәчеләчәк басуларда эшләтергә кирәк. Бу туфрак әзерләүне тизләтергә булышачак. Ваклагычлы комбайннарны шулай ук шикәр чөгендере чәчелгән җирләрдә, аерата чүпле участокларда файдалану да отышлы. Бу очракта чүп үләннәре орлыгы таралмый, кырлар чиста кала. Комбайннарны көйләүдә аерата җаваплы караш сорала.

Дека һәм барабан арасын, барабан һәм вентилятор әйләнешен, иләкләрнең торышын тәҗрибәле комбайнчы һичкайчан күздән ычкындырмый, көнгә берничә тапкыр параметрларны үзгәртә. Аеруча борчакны суктырганда уйлап эш итү сорала, чөнки зур әйләнештә ул ярыла, орлыкка яраксыз була.

Быел районда ун сортта бодай, 9 сортта арпа, 6 сортта солы игелә. Бу исә бер сорттан икенче сортны суктыруга **күчкәндә аеруча игътибарлылык таләп итә. Комбайн бункерын әйбәтләп чистартып, ашлыкның чәчү-сорт сыйфатын сакларга, аларның буталуына юл куймаска кирәк.**

Урып-җыюны үз вакытында үткәрүдә хезмәтне дөрес оештыру, техниканы рациональ файдалануның да роле зур булачак. Игеннәрне теземнәргә салуда күбрәк тагылма ургычлар, «Кормилец»ларны, чапкычларны куллану, шуның белән ашлык сугуга күбрәк комбайннарны калдыру зарур. Бу җәһәттән Хафизов исемендәге колхоз, «Төрнәс» совхозы тәҗрибәсе мактауга лаек. Алар чапкычлардан махсус звено төзеделәр. Урылган һәм сугылган ашлык арасындагы аерманың чиктән тыш зур булуына да юл куймаска. Инде суктырылган ашлыкны шунда ук чистарту зарур, юкса аларда дымлылык арта. Чистартуның да үз тәртибе бар. Орлыклык партияләрне эре тишекле иләк аша үткәрү отышлы. Бу очракта алар аз зарарланалар, чүп-чар, башка катнашмалардан да тиз араланалар. Орлык дигәннән, урып-җыю белән параллель рәвештә үк хуҗалыкларда орлык әзерләү звенолары оештыру турында да онытмаска, орлык әзерләү, аны хуҗалыкара алмашу, дефицит һәм перспектив сортлар туплау хәстәрен дә күрергә кирәк. Ындыр табакларында эшне унйортлыклар буенча оештыру әйбәт. Гомумән, биредә дә читтән килеп эшләгәннәрен көтмәскә, булган көч белән эш оештырырга кирәк.

Ашлыкны элеваторга тапшыруның да үз нечкәлекләре бар. Еш кына хуҗалыклар аны тизрәк озату ягын кайгыртып, сыйфатны күздән ычкындыралар. Ә бит бер үк культураны классылык ягыннан төрле бәягә сатарга мөмкин. Әйтик, каты бодайның I классылысы (центнеры) 70 сум белән сатыла, ә классызы бары 30 сум тора. Йомшак бодай сатканда да, сыйфатын карамаганда 58 сум урынына 20 сум белән генә калырга мөмкин.

Шуңа да хуҗалыкларга үстерелгән ашлыкны табышлырак тапшыру өчен хезмәтне кызганмаска, югалтуларга юл куймаска кирәк.

Әйткәнебезчә, урак башланды, басуларда эш колачы көннән-көн киңрәк **җәелә бара. Урып-җыю чорында игенче өчен сынауның күп төрлесе очрарга мөмкин. Иң мөһиме** урып-җыю комплексын югары җитештерүчән хезмәткә юнәлешле оештырырга, иң элек игенченең тирән аңына, фидакарь хезмәтенә исәп тотарга, шулар өчен шартлар тудырырга тиеш. Барлык көч, омтылыш, осталыкны бер йодрыкка туплап, бер максатка, хезмәткә куйыйк: үстерелгән уңыш җыелырга, без икмәкле булырга тиешбез.

Н. МУСИН,
район авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе баш агрономы.

Семинар-киңәшмә үтте

Узган шимбә көнне районда сорт чәчүлекләрен опробацияләү буенча семинар-киңәшмә булды. Анда агроном-опробаторлар, авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе белгечләре, элеватор хезмәткәрләре катнашты. Семинарда авыл хуҗалыгы продуктлары әзерләү һәм сыйфат буенча баш дәүләт инспекторы Н. И. Фомин, элеватор агрономы П.М. Герасимова, авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе баш агрономы Н. М. Мусин, районның өлкән опробаторы Х. Х. Халитов чыгыш ясадылар.

Семинар-киңәшмә эшендә КПСС райкомының икенче секретаре Ә. В. Мөлеков катнашты һәм чыгыш ясады.

Уңышлар юлдаш булсын

«Сөлчә» совхозының товарлыклы-сөтчелек фермасында тырыш хезмәтләре белән яхшы күрсәткечләргә ирешкән алдынгылар да бар. Шундыйлардан, фермада унбиш-уналтынчы елын хезмәт куючы Нина Викторовна Мөхәммәтшина турында әйтеп үтәсе килә.

Нина Викторовна бозау туу бүлегендә эшли, ике айга кадәр булган бозауларны карый. Хәзерге вакытта ул аларның һәрберсеннән планда каралган 450 грамм урынына 761әр грамм уртача тәүлеклек артым алды.

Уңган бозау караучы алда әле тагын да матур күрсәткечләргә ирешергә өметләнә. Уңышлар юлдаш булсын аңа.

Т. ПУНТС,
экономист.

Хезмәтен хөрмәтләп

Хезмәт ияләрен иҗтимагый-политик тәрбияләүдә актив катнашканы һәм «Дуслык» Октябрь район газетасының 60 еллыгы уңае белән матбугат ветераны, редакциянең җаваплы секретаре НУРЕТДИНОВА РАЗИЯ ГАЛИУЛЛА кызы халык депутатларының Октябрь район Советы ПОЧЕТ ГРАМОТАСЫ белән бүләкләнде.

• *Рейд бригадасы хәбәр итә*

Бракган башламыйк

«Москва» колхозында азык катнашмалары чабылган мәйдан янына килеп баскач ук, хуҗалык җитәкчеләре эштә чаң кагарлык брак җибәрелүе белән килешергә мәҗбүр булдылар. 110 гектарлы көнбагыш, солы, вика катнашмасы участогының 18 гектары тезенмәрдә ята. Ә кыр, тәҗрибәсез парикмахер артыннан калган кебек,әле анда, әле монда чабылмый калган үләннәрдән «гөрли». Үләннәрне чабу биеклеген тикшерәбез: 4—5 сантиметр урынына 20—25 сантиметр калдырып чабылган. Юкса, катнашма үзе дә күп булса 60—65 сантиметр озынлыктадыр. Һәм бу—быел, азыкка, икмәккә аеруча кытлык көтелгән елны.

Кем эшләгән бу мәйданда?

—Механизаторлар Владимир Иванов, Алексей Антонов, Сергей Чернов,—ди баш агроном Кузьма Дмитриевич Ерепов. Шунда ук өстәп куя:

—Бу минем җаваплылыктагы кыр инде. Егетләрне ничә тапкыр кисәттем юкса...

Ары таба, Әхмәт бригадасына юнәләбез. 70 гектарлы берьеллык үләннәр кырында да шундый ук хәл.

—Кыр чи иде. Сегментлар юк.

Бусын әлеге бригада агрономы Фәнис Кәлимуллин аңлата.

90 гектарлы борчак мәйданының 45 гектарын сенажга чабарга өлгергәннәр. Мәйдан ике яклап чабылган. Борчакның кайсы якка ятканлыгын исәглэп торучы да булмаган, күрәсең—алын араларында да, чапкычның бер ягында да борчак сыдырылып кына калган.

Әхмәт юлы өстендәге 20 гектарлы азык катнашмалары чәчелгән мәйдан да шулай астан-өстән генә кыркып чыгылган. Янә Илюткинога кайтабыз. Борчак кырында теге азык катнашмаларын «тунаган» егетләр эшли икән. Гел шул почерк, гел шул сыйфатсызлык, шул ук брак. Нәрсә булган москвалыларга? Әллә аларга быелгы елның кыенлыклары кагылмыймы? Азык запасын чагылдырган мәгълүматларга күз салабыз: бүгенге көнгә 130 тонна печән, 700 тонна сенаж салынган. Бер шартлы терлеккә күчереп исәпләгәндә күп түгел бу, чөнки планда 540 тонна печән, 860 тонна сенаж әзерләү каралган. Әле саламы, фуражы ни рәвешле булыр—анысы да сорау астында. Ә аяк асты тулы азык әрәмшәрәм ителә: юл кырыйлары чабылмаган, күпьеллык һәм берьеллык үләннәр мәйданының күпмесе әрәм-шәрәм ителгән. Юкса, колхозның экономисты әйтеп тора:

—Күбрәк азык туплауга кызыксындыру йөзеннән, азык катнашмаларын җыюга борчак расценкалары белән түләргә булдык, өстәвенә 60 процентка кадәр сыйфат өчен түләнәчәк.

Сыйфаты булганда, түләве күп булмас иде эшләгән кеше өчен. Әмма бу азык культуралары мәйданнарын мәсхәрәләп чыккан өчен, киресенчә, штраф салу урынлырак булмасмикән? Инде менә борчак җирендә шундый ук хәл.

—Тизрәк җыярга телидек,—диләр механизаторлар. —Яңгырга китсә, борчакны бөтенләй җыеп булмаячак.

Тизлек турында кайгырту начар түгел, әлбәттә. Әмма бит ул һич кенә дә сыйфатны арткы планга күчерү бәрабәренә эшләнергә тиеш түгел!

Агроном бу җәһәттән комбайнчы егетләрнең үз сүзенә колак салмауларына зарлана. 20 ел агроном булып эшләгән Кузьма Дмитриевичның мондый чакта инициативаны үз кулына ала алмавы кызганыч, әлбәттә. Мондый хәлдә яшь агроном Ф. Кәлимуллинның сүзе үтмәвенә гаҗәпләнергә дә урын калмый. Өстәвенә, агроном егет моңа әлләни омтылмый да бугай. Кызу урак өстендә хуҗалыкның агрономия, инженерлык службасы, колхоз җитәкчеләренең бер йөккә җигелеп тартасы, бер максатка эшлисе көннәре. Ә бирелә андый килешү сизелми. Хәер, алар бүгенге реаль обстановканы белүдән дә ерак бугай. Үзләре басуда булганда, шундый башбаштаклыкка юл куелыр иде микән? Шуның өстенә агрономнар бүгенгә көнгәчә пычаклар, сегментлар җитми дигән уй белән, һәр сыныкны шуңа сылтап яшиләр. Хуҗалык инженеры И. И. Петров моңы кире кага, җае чыккач агрономнар адресына ук җибәрмичә дә калмый. Кем ота бу тарткалашудан—билгесез. Әмма эш отмасы бәхәссез.

Механизатор егетләрдә шундыйрак кәеф. Ирексездән, әле басу тутырып утырган икмәк язмышын да шундый битарафлык кәтмәсме дигән шик күңелгә үрмәли.

Андый хәл булмаска тиеш, булмасын иде! Быел болай да санап-исәпләп кенә тулган башакларның авырлыгы узган елдагыдан шактый ким, уңыш та күпкә тыйнаграк көтелә. Мондый шартларда үскәнне түкми-чәчми җыеп алу өчен игенче үтә җаваплы карарга тиеш. Җәмәгать маллары өчен азык запасы, үзебезнең муллыгыбыз, хуҗалыкның экономик бөтенлеге аңардан тора. Бу москвалылар өчен дә шулай, һәр механизаторның бу хакыйкатьне тирән аңлавы мөһим. Һәм, әлбәттә, эш һичшиксез кыр хуҗалары—агрономия службасының ныклы күзәтүе, таләбе нигезендә оештырылырга тиеш, чөнки һәр кырның үз технологиясе, һәр культураның үз үзенчәлеге һәм аны иң элек агроном белә, ул сизә, ул киңәш бирә.

«Москва» колхозы җитәкчелеге, белгечләренә кичекмәстән эшне шул юнәлештә үзгәртеп кору кирәк. Икмәк язмышы өчен көрәшне бракган башламыйк.

Х. ХАЛИТОВ,
авыл хуҗалыгы һәм азыктөлек идарәсе агрономы.

С. ХӘЙРУЛЛИНА,
газета корреспонденты.

Сугыш кырында ятып калдылар

Долговлар гаиләсенең 6 уллары һәм 2 кызлары язмышы турындагы (бу турыда газета үзенең 11 июль санында язды) материалларны эзләү дәвам итә. Без бүләкләр тапшыру бүлеге аша хәрәкәт итәргә булдык.

«Сезнең сорауга җавап итеп, СССР Оборона министрлыгының кадрлар баш идарәсе учет мәгълүматлары буенча бүләкләнүчеләр арасында:

—рядовой Долгова Нина Яковлевна, 1924 елда туган, 14 нче гвардияче авыр танк полкының 1945 елның 8 марттагы 05-Н приказы нигезендә «Сугышчан хезмәтләре өчен» медале белән бүләкләнгән;

—рядовой Долгов Иван Яковлевич, 1926 елда туган, 195 нче гвардияче полк укчысы 66 нчы гвардияче укчы дивизия буенча 1945 елның 4 апреленнән 011-Н приказы нигезендә III дәрәҗә Дан ордены белән бүләкләнгән, хәбәрсез югалган.

Аларның язмышы турында мәгълүматлар юк. 5 нче идарә начальнигы урынбасары В. Каракозов».

Газетабызның 83 нче санында Сергей Иванович Долговның фоторәсеме бирелгән иде. Ә бүген сез газетада Нина Яковлевна Долгованың рәсемен күрәсез.

* *Хатын-кыз һәм производство*

«Марья—оста кул»

Аның өс трикотаж әйберләрә җитештерү һәм ремонтлау ательесы белән янәшә генә икән.

Фәнүзә Фатыйховна—бәйләүче. Аңа заказ биреп кофта бәйләтүчеләр осталыгына, тырышлыгына сокланмый калмыйлар. Һәрбер бәйләнгән өс киеменә үз вариантын эзли ул. Кызы Фәридә дә булыша. Аңар әле 16 яшь кенә булса да, нинди генә бизәкле кофталар бәйләмәде. Алар бигрәк тә «Верена», «Сандра», «Работница» журналларыннан алынган бәйләү үрнәкләрен үз итәләр. Гадәттә «Северянка» машинасында бәйлиләр.

Сафиннар гаиләсендә бәрә да бәйли. Моңа күпләр гаҗәпләнер. Ләкин бу шулай.

Фәнүзә Фатыйховна үзе йөрәк һәм аяк-куллар чирләре белән интегә. Башта 107 нче механикалаштырылган күчмә колоннада эшләгән иде,инде хәзер сырхавы көчәю аркасында өйдә торып эшләргә мәҗбүр. Ире Фәиз Нуриҗанович иң яхшы киңәшче генә түгел, һәрдаим булышчы да.

«Северянка» бәйләү машинасын ательега яңарак кына кайтарган чаклары. Аның белән эш итмәгәнгә, берәү дә җыя белми. Ә хуҗалыкара төзелеш оешмасының автотранспорт предприятиесендә автокранчы булып эшләүче Фәиз Нуриҗанович Сафин аны җыйды гына түгел, беренче мәртәбә ирләр кофтасы да бәйләде. Иптәше Фәнүзә бу вакытта урыныннан да тора алмыйча авырып ята иде. Бусында ул гаиләдәгеләргә:

«Булмый, эшли алмыйм, ташлыйм»,—дип әйтеп салмасынмы?

Аны гаиләдәгеләргә генә түгел, трикотаж әйберләре тегү һәм ремонтлау ательесы мөдире Лидия Ермолаевна Кабановага да күндерергә туры килде.

—Булдырасың. Авырсаң ирең Фәиз булышыр, кызың Фәридә дә өлгерлек белән эшли,—диде.

Шундый сүзләрдән соң Фәнүзә Фатыйховнаның күзләреннән энҗе бөртегедәй яшь тамчылары тәгәрәп төштеләр. Ул сөенеченнән елый иде.

—Авыр минутта ташламыйсыз, рәхмәт,—диде аннары.

Ательедагылар Фәнүзә Фатыйховнаны «Марья—оста кул» дип йөртәләр. Әйтерлекләре дә бар. Сафина Казан шәһәрендә үткәрелгән конкурста җиңеп чыкты һәм аның Мики-Маус моделенә икенче урын бирелде. Диңгез темасына багышланган «Балтика» комплекты да шулай ук мактауга лаек. Ул бәйләгән бик күп төр кофталарны бүгенге көндә Нурлатта яшәүчеләрнең өсләрендә күрергә мөмкин.

—Осталыгыңны тагын да арттыр, күңелеңне төшермә, Фәнүзә Фатыйховна, — диясе килә аңа.

Г. РӘХИМОВА.

ИШЕТТЕГЕЗМЕ ӘЛЕ..

СССР Дәүләт Банкында

СССР Дәүләт Банкы хәбәр итүенчә, 1991 елның 22 январенда СССР Президенты Указы нигезендә 1961 елгы үрнәктәге 50 һәм 100 сумлык акчаларны алыштыру төгәлләнде. Акча алыштыру вакытында чит илләрдә озак командировкада булган кешеләрнең генә акчаларын алыштыру хокукы саклана. Әлеге гражданнар командировкадан кайткач 3 көн эчендә үзләрендәге 50 һәм 100 сумлык акчаларны алыштыру турында предприятиеләр комиссияләренә гариза язарга тиешләр. Бу комиссияләр бер айлык эш хакы күләмендә акча алыштыра, әмма сумма 1000 сумнан артмаска тиеш. Бу суммадан арткан акчаны алыштырырга рөхсәтне республика, өлкә комиссияләре бирә.

Эшсезләр ничек яши?

Эшсезлек буенча пособие алу хокукы көченә керде. 1 июльдән Россиядә эшсезләрне рәсми рәвештә теркәү башланды.

Моссовет беренче нәтиҗәләр турында хәбәр итә. Шәһәрдәге катлаулы социаль хәл зур предприятиеләрдә байтак эш урыннары кимүгә китерде. Беренче өч көндә 2 меңнән артык кеше исәпкә алынды. Аларның 55 проценты хатын-кызлар. Биредә эшсезләр дип 1 февральдән соң эштән азат ителгән кешеләр санала. Эшсезләрне тәэмин итү максатына 14,5 миллион акчаны Россия властьлары, 2 миллион Мәскәү шәһәр Советы башкарма комитеты бирде.

Татарстан яңалыклар агентлыгы

МАШИНА ЙӨРТҮЧЕЛӘР ӨЧЕН САУНА

БӨГЕЛМӘ. Җирле автотранспорт предприятиесендә хезмәтчелләрнең сәламәтлеге һәм кәефе турында уйладылар. Бу республикада беренчеләр ахрысы. Уйладылар һәм сәламәтлек комплексын файдалануга тапшырдылар. Анда бассейны белән сауна, душ һәм ял бүлмәсе бар. Теләсәң бильярд уйна, теләсәң өстәл теннисы, шахмат уйна.

ҮЗ ЯГУЛЫГЫ

БӨГЕЛМӘ. «Иркеннефть» НГДУында дизель ягулык эшләп чыгару үзләштерелде. Бу—цех начальнигы Р. Бәдретдинов, өлкән технолог Р. Ручий, өлкән механик Б. Гатин, оператор З. Абдуллин, У. Вәлиуллин, З. Фәретдинов һәм башкаларның тырыш хезмәтләре нәтиҗәсе. Аларны идарәнең баш технологы А. Сәлимов җитәкләде. Алар ясаган установка ягулыкның беренче тоннасын бирде.

Яңа производствоның әһәмияте бәяләп бетергесез, чөнки халык хуҗалыгының тулы тармаклары ягулык-майлау материалларына кытлык кичерә.

Гаҗәп хәлләр, мәзәк хәлләр...

Июнь аенда район эчке эшләр бүлегенең БХСС бүлеге начальнигы Г. Ә. Миннегалиев, бүлек инспекторы В. П. Ильин һәм редакция корреспонденты К. Җамалетдинова талонга булган товарлар белән тәэмин ителеш буенча халыктан кергән күпсанлы шикаятьләрне тикшерү максатында шәһәр кибетләренә рейдка чыкканнар иде (мәгълүматлар 5—7 июньгә).

Рейдның маршрутын соңгы сәгатьләрдә генә алынган хәбәр хәл итте: «Райпо карамагындагы 10 нчы кибеттә күксегән ак май сатыла!» Гадәттә үзенең товар ассортименты ягыннан бай булуы, чисталыгы, сатучыларның тырышлыгы белән уңай яктан телгә алына торган әлеге кибеткә бер дә ятышмаган сүзләр иде бу. Хәбәр итүченең кәефсезлектән буяуларны бераз куертырга да мөмкин икәнен дә исәпкә алып кибеткә юл тоттык. Әмма гаҗәп вә мәзәк хәлләр көтә булып чыкты безне анда. Прилавкага куелган—ягъни кадерле талонын учына йомарлап килгән сатып алучыга тәкъдим ителә торган ак май дигәнебез—тимгел-тимгел яшькелт күгәрек белән бизәлгән, лыҗырдап торган йомшак массадан гыйбарәт иде. Шулай итеп, санэпидстанциядән белгеч чакырып, рейд бригадасы составын тулыландырмыйча чара калмады.

Талонга бирелә торган башка ризыкларга килсәк, монда бу көнне манный [illegible]масы, он, конфет са[illegible]лар иде. Дөрес, сатучыларның аңлатуынча, февраль аеннан бирле саклана торган 78 капчык шикәр һәм шикәр комы да складның дымлы һавасын «сулап» ята монда. Әмма кемнәрдер рөхсәт итмәү сәбәпле ул сатылмый икән.

Бу «стратегик запас»ны соңрак 9 нчы кибеттә дә һәм зуррак күләмдә күрергә туры килде. Бу «хәрби сер» хакында сатып алучыларның күрәзәлеге дөрес булып чыкты. Әллә аның чынлап та «кара көнгә» дигән соңгы өмет булуы дөресме, әллә «изге ялган» булуы хакмы икән? Шушы хакта райпо [illegible]әкчеләренең һәркемгә дә аңлашырлык тормышчан җавабын ишетәсе килә.

Ак май дигәннәре суыткычта тагын 11 тартма булып чыкты. (Һәм аның туңдырылган балык белән янәшә саклануы шулай ук сатып алучыга төкереп карау диеп бәяләнә ала бит). Иң кызыгы шунда иде: суыткычтагы май тартмаларында продукциянең эшләп чыгару вакыты күрсәтелгән: берсендә —17 январь(!), икенчеләрендә 18 апрель(!), өченчеләрендә 30 апрель(!) диелгән. Сөбханалла! Әллә безнең сөт-май комбинаты шулкадәр гомергә дә түзә торган яңа төр продукция эшләп чыгара башлаганмы? Берни белми ятабыз күрәмсең. Прилавкадагы майдан һәм «январьда чыккан» дигәненнән санитар врач Л. П. Кармальская анализлар алды, ә калган тартмалардагы майлар, күз күременә ышансак, һәр хәлдә күгәрексез иде.

Санэпидстанциядә махсус лаборатория шартларында химик һәм бактериологик анализ үткәргәннән соң янә дә шундый хәлләр мәгълүм булды. Анализга алынган һәр ике төрдәге ак май (17 январьда чыккан, суыткычта саклнучы тартмадан алынганын һәм прилавкада без күргән халыкка сатылганын күздә тотабыз) органолептик үзлекләре ягыннан—ягъни без ис сизү, тәм тою, күрү органнарыбыз белән бәяли алган чикләрдә—иске ак май булып чыкты. Аларның һәр икесенә дә әчкелтем тәм, үзенчәлекле күксегән ис хас, һәр икесендә дә күгәрек таплары күзәтелә. Ә инде химик составы ягыннан алар кискен аерылалар булып чыкты. Суыткычтан алынганы технологик яктан дәүләт стандарты таләпләренә туры килә. Ә менә прилавкадагы майның дымлылыгы гаҗәп югары —41,5 процент (ә норма буенча 25 проценттан артмаска тиеш) булса, майлылык дәрәҗәсе 56,9 процент кына (72,5 проценттан да ким булмаска тиеш!) тәшкил иткән. Ә сатучылар шушы майны тыныч күңел белән (һәм ни йөзләре белән диген!) халыкка сатып ятканнар.

Корреспондент уйлануларыннан. Монда берьюлы берничә сорау туа. Әйтик, январьда эшләп чыгарылган май 5 июнь көнендә дә нишләп һаман прилавкада ята? Аның бит саклану срогы 10 гына көн. Сөт-май комбинаты мастеры А. Д. Камалетдинованың санэпидстанция вәкиленә аңлатуына ышансак, яңа продукцияне салу өчен иске тартмаларны еш файдаланырга туры килә икән. Әмма алай дип акланганда да ак май монда комбинаттан соңгы тапкыр 16 майда китерелгән булып чыкты.

Ә инде анализга алынган үрнәкләрнең берсенең дәүләт стандартына җавап бирмәвен ни белән аңлатырга? Мастер әйтүенчә, стандартка туры килмәгән бу май сатуга ялгыш (!) эләккән. Ул—кабат эшкәртелергә тиешле җитештерү калдыкларыннан гыйбарәт икән.

Менә шундый хәлләр. Кеше ышанмастай хәлне чын булса да сөйләмә диләр түгелме? Монда ничек кенә карасаң да, күңелдә шик кала. 10 нчы кибеттә январьдан калган запаслары күп булып, һаман шуны сатканнармы? Әллә сөт-май комбинатыннан стандартка яраксыз май китереп, монда сатуны оештырганнармы? Аулак районда урнашкан кибеттә кыек-мыек сәүдә эшләре барамы әллә, югыйсә? Һәрхәлдә, бу фактлар компетентлы органнар игътибарыннан читтә калмас дип ышанасы килә.

Шушы ук поселокта тимер юлчыларның Бөгелмә ОРСы карамагындагы—«Радуга» азык-төлек кибетендә исә бу көнне яхшы сыйфатлы ак майны талонсыз сатуларына тап булдык. Сатучылар моны бик гади генә: көндәлек тормышка яраклашу буларак аңлаттылар:

«Безнең әле май аеннан калганы да әнә ничәмә тартма. Июнь ае өчен тагын 2 тонна ярым ак май кайтырга тиеш. Тәмле чагында сатмыйча нишләргә соң? Хәзер бит, бәяләр күтәрелгәч, кыйммәтсенеп ак майны талонга алмаучылар да шактый. Ә мөмкинлеге булган кеше рәхим итсен! Монда талонга грузин чәе, кондитер әйберләре дә бар икән. Талоннарын күтәреп, чәй, печенье таба алмый йөрүчеләр өчен бер ачыш булмагае әле бу кибет.

7 июнь көнне рейд бригадасы үзенең эшен райпо карамагындагы 9 нчы кибеттә дәвам итте. Монда шулай ук 100 ләп капчык шикәр һәм 80 капчык шикәр комы, 2 капчык арпа ярмасы, 2 тартма тәмәке сатучы С. П. Ильина: «Күрсәтмә буенча калдырдык, сатмаска куштылар»,—дип аңлатты. Кибеттә шулай ук катыргысына: «1991 елның 8 мартында эшләп чыгарылды», —дип язылган ике тартма ак майның күксү башлавын күрдек. Калган тугызында күрер күзгә ул-бу сизелмәде. Моннан тыш предприятиеләргә разнарядка буенча бүленергә тиешле кер юу порошогы, лампочкалар да бар иде монда.

Талон белән килүчеләргә он, ак май алырга мөмкин. Әмма халык — бигрәк тә тимер юлчылар поселогы кешеләре кирәк-яракны эзләп Кормыш микрорайоны кибетләренә йөрү белән һич тә килешә алмыйлар. «Күршеңдәге кибеттә шикәр, ярма барын белә торып, шул кадәр еракка ризык эзләп китү мәгънәсезлек түгелмени соң? Без, картлар, яшь балалы хатыннар хакына да берни эшли алмыйлар бу райпо җитәкчеләре. Тимер юл аша күпергә менү-төшүләре генә дә әҗәл бит. Җитәкче иптәшләргә дә бу картлык килмәс микәнни? —дип рәнҗиләр картлар. —Ичмаса, аена бер-ике тапкыр сөйрәлеп барган хакка әйбере булса иде, яки су буе чираты булмаса иде. Юк бит, юк! Көнең уза, булган әйбереңне алып, әлсерәп кайтып җиткәнче дә никадәр вакыт кирәк. Безнең күпме гомеребез калган инде. Нигә болай мыскыл итәләрдер яклаучысыз картларны»,—диделәр алар.

Әйе, «Югарыдан рөхсәт бирмәделәр»,—дигән административ җавап белән райпо кибетләрендә иң кирәк товарларны саттырмау—эшне оештырудан күпкә җиңел. Әмма Казаннан—югары оешмалардан килеп: «Сезнең халыкка бер дә уңай түгел икән бу! Әйдәгез, иртәгедән бөтен кибетләрдә бердәй сату урнашсын»,—диеп беркем дә әйтмәячәк. Әгәр җирле шартларга җайлап, сәүдә эшен халык өчен оештырырга кулларыннан килми, югарыдан төшкән әмер-карарларны үтәп утырырга гына сәләтле икән, ничә дистә кешедән торган райпо «армия»сен бераз кыскарта төшсәк тә зыян булмас кебек...

РЕДАКЦИЯДӘН: Ак май вакыйгасы нәрсә белән бетте соң дияр укучыбыз. Санэпидстанциянең баш врачы И. В. Андаровның хәбәр итүенчә, халыкка начар сыйфатлы продукция сатканы, азык-төлекне саклау кагыйдәләрен бозганы һәм вакытында медицина тикшерүе узмаганы өчен 10 нчы кибетнең өлкән сатучысы М. Йосыпова рейд протоколы нигезендә штрафка тартылган. Начар сыйфатлы май кибеттән сатудан алынып яңадан эшкәртүгә җибәрелгән. Ә бу хәлнең чын асылын ачыклау өчен алда әйткәнебезчә, компетентлы органнарның тикшерүе кирәк. Бу хакта яңа мәгълүматлар булу белән газета укучыларыбызны таныштырырга вәгъдә итәбез.

Владимир Николаевич Водолевский «Октябрьск-агропромэнерго» берләшмәсендә 1986 елдан бирле эшли. Ул—электр җиһазларын ремонтлау буенча электромонтер. Үз эшен әйбәт белү, аны җаваплылык тоеп башкару Владимир Николаевичка коллективка ихтирам яуларга булышты. Ә хезмәте катлаулы һәм кирәкле аның—электр двигательләрен ремонтлау. Водолевский бу җәһәттән коллектив маркасын төшермәскә, аны сыйфатлы башкарырга тырыша.

Рәсемдә: «Агропромэнерго» район берләшмәсе электромонтеры В. Водолевский.

Үзгәрешләр көтик

Сыер савучылар машина кузовыннан төшүгә, без аларның эшләре белән бераз кызыксынырга булдык.

—Колхоз һәр сыердан тәүлегенә уртача 8 килограмм сөт сава. Җәйге чорда бу сан белән килешү мөмкин түгел. Сәбәбе нидә?—дигән сорауга көтелмәгән шау-шу күтәрелде.

—Савым түбән булуның сәбәбе бездә түгел,—диде арадан бер чаярагы.—Савым түбәнәюгә нәрсә сәбәп булуын сөйләячәкмен, тик бер шарт белән: исем-фамилиямне газетада күрсәтмәвегезне сорыйм.

—Ни өчен?

—Хәзер аңлатам. Безнең зоотехник Александр Филиппович Антонов товарлыклы-сөтчелек фермасында бөтенләй диярлек булмый һәм эш барышын контрольдә тотмый. Шуңа күрә, тәртип тә юк. Әгәр дә зоотехник, минем тарафтан үзе турында шундый сүзләр әйтүемне белсә, эзәрлекләячәк һәм эшләргә ирек бирмәячәк.

Башкалар да бу фикергә кушылдылар.

—Хәзер бит хәбәрдарлык заманы, ә сез кыю сүзләр әйтергә шүрлисез...

Дәшмәделәр. Шулай да, аларның сөйләүләрен тыңлагач, шундый нәтиҗә ясап булды: колхозда савым түбәнәюнең сәбәпләре төрле. Беренчедән, сөтчелек фермасында белемле һәм үз эшенә намус белән караучы белгечләр җитешми. Икенчедән, малларга сыйфаты бик үк яхшылардан булмаган катнаш азык бирелә. Аннан, сыерларны алыштыру, нәсел һәм үрчем алу мәсьәләләре дә тиешенчә хәл ителмиләр. Узган ел бер кат бозаулаган сыерлар күп булган, ә хәзер алар бөтенләй юк, киләчәктә нәрсә булыр—берәүгә дә билгеле түгел.

Сыер савучылар алмашка бер кат халат бирелүе, икенчесен үзләренә кыйммәт бәягә сатып алырга туры килүе турында да әйттеләр. Алар күп вакыт витаминга бай булган яшелчәләр—әйтик кыяр, помидор ише яки көндәлек кирәк-ярак әйберләрне сатып ала алмауларын да яшермәделәр.

57 яшендәге Зоя Мироновна Аввакумова ялгыз яши. Телевизор алырга чиратка баскан булган, ләкин көне килеп җиткәч, телевизорны икенче берәүгә биреп җибәргәннәр. Савыт-саба, урындык кебек товарларны яңа елга кадәр дә, аннан соң да күргәннәре юк. Ирсез дүрт бала үстерүче Людмила Семеновна Сухарева да **күптән хыялланган кер** юу машинасын ала алмый.

Әнә шулай эш авырлыгына тагын көндәлек тормыштагы проблемалар өстәлә. Һәммәбез дә тырышып, фидакарь хезмәт куеп, оешкан төстә эшләгәндә генә өстәлләребез мул булыр, башка төр кыенлыклар әкренләп юкка чыгар иде.

Г. РӘХИМОВА.
«Правда» колхозы.

Зур әһәмият бирелә

Районның башка хуҗалыкларындагы шикелле үк Хафизов исемендәге колхозда да терлек азыгы хәзерләүгә зур әһәмият бирә. Дөрестән дә, быел күпьеллык үлән куе һәм мул булып үскәнгә, җитмәсә аны чабу өчен көннәрнең эссе торуы да, печәнне бер кат чабуга уңайлы җирлек тудырды.

Хуҗалык 380 гектар мәйдан җирдән барлыгы 400 тонна коры печән әзерләде. Чишмә поселогында сарыклар өчен сенаж салынды.

Яшел массаны һәм печәнне ташуда шоферлардан Я. Кәлимуллин, П. Сапожников, Х. Рәхмәтуллин, В. Ильдухин, П. Илеверов, М. Шәйдуллин, Д. Дербышев зур тырышлык куйдылар, вакыт белән исәпләшмичә эшләделәр.

Колхозчылар, хезмәткәрләр, пенсионерлар өчен дә хуҗалык печән бүлеп бирде.

Т. ДЕРБЫШЕВ,
авыл хәбәрчесе.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

СИШӘМБЕ
16 ИЮЛЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.05 Мультфильм.
17.25 Нәфис фильм: «Нәрсә, сезгә безнең хакимият ошамыймыни?!» (татар телендә).
19.00 Татарстан.
19.30 Редакциягә хат килде.
19.50 Әлли-бәлли-бәү.
20.00 «Нәтиҗә». Агрокоординатор: нәрсә ул, нигә кирәк?».
20.25 Казан телевидение студиясе фондыннан: «Халык язучысы Г. Бәширов».
21.35 Тапшырулар программасы.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.00 «Николас Никльби». 2 серия.
9.55 Док. фильм: «Саесқан-карга ботка пешергән»..
10.05 Мультфильм.
10.20 «Кояш капкалары». Л. Рюмина җырлый.
11.00 Балалар сәгате.
12.15 «Җанымны караучы күзләр...»
13.15 Актуаль репортаж.
14.15 «Телемикст».
15.15 «Дөнья рәхәте». 6 серия.
16.20 Һәвәсләр дөньясы.
16.35 Док. фильм: «Варисларсыз».
17.15 Чемпионнар белән бергә.
17.30 Балаларның музыка клубы.
18.15 Мультфильмнар.
18.45 Безнең бакча.
19.15 «КамАЗ» офыклары.
19.45 Ю. Мазурок җырлый.
20.05 Нәфис телефильм. «Николас Никльби». 2 серия.
21.00 Вакыт.
21.40 Ачыктан-ачык сөйләшү.
22.55 Камера музыкасы концерты.
23.35 ТЯХ.
23.55 Музыкаль прогноз.

II ПРОГРАММА

8.00 Иртәнге гимнастика.
8.20 «Актер сәнгате». Н. Подгорный.
9.25 «Саклау грамотасы».
9.55 Ритмлы гимнастика.
10.25 «Балык килгән чак». Нәфис фильм. 1 серия.
11.30 «Бизәкләрсез».
12.40 Концерт.
13.30 Балалар өчен фильм.
14.25 Б. Лавренев иҗаты сәхифәләре.
15.05 «Мин җырларга яратам...» Казаннан Маликов катнашында музыкаль программа.
22.30 «К-2» Мәскәү кинофестивалендә.
23.00 «Хәбәрләр».
23.15 «Бишенче көпчәк».

ЧӘРШӘМБЕ
17 ИЮЛЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

18.05 Мультфильм.
18.35 «Дружина үз постында». ГАИның юл-патруль хезмәте каршындагы җәмәгать дивизионы эше турында.
19.00 Татарстан.
19.30 Фольклор коллективлары концерты.
19.55 Әлли-бәлли-бәү.
20.05 Агропромышленность комплексында милекне хосусыйлаштыру (татар телендә).
20.45 «Диалоглар». Тапшыруда ТССР халык депутатлары катнаша.
21.35 Тапшырулар программасы.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.00 «Николас Никльби». 3 серия.
9.55 Балаларның музыка клубы.
10.40 Чемпионнар белән бергә.
10.55 Док. фильм: «Айдерелән килгән дәрвиш».
11.05 Концерт.
11.45 Мультфильм.
12.15 Актуаль репортаж.
12.30 Док. фильм: «Чил. һәм без».
15.15 Нәфис телефильм: «Кайдадыр сугыш бара». 1 серия.
16.25 Һәвәсләр дөньясы.
16.40 Мультфильм.
17.00 Док. фильм премьерасы «Шымчы».
17.20 Балалар өчен фильм: «Салават күпереннән дә югарырак». 1 серия.
18.30 ТЯХ.
18.45 Планета.
19.30 Хәрәкәт иминлеге.
20.05 Нәфис фильм: «Николас Никльби». 3 серия.
21.00 Вакыт.
21.40 Кинопанорама.
22.00 Ачыктан-ачык сөйләшү.
23.30 ТЯХ.

II ПРОГРАММА

8.00 Иртәнге гимнастика.
8.25 «Безнең белән эшлә, безнең кебек эшлә, бездән яхшырак эшлә».
9.15 Мультфильм.
9.30 «Мансудэ (КХДР) ансамбле чыгышы.
10.05 «Балык килгән чак». Нәфис. фильм. 2 серия.
11.00 Мультфильмнар.
11.30 «Бишенче көпчәк».
13.30 «Иртәгесе көн өчен расписание». Балалар өчен фильм.
14.55 «Ялта-91». Сайлап алу туры.
17.00 «Александр Вертинскийның дөнья гизүе». 2 бүлек.
21.45 «Соңгы табор». Нәфис фильм.
23.25 «Хәбәрләр».
23.40 «К-2» Мәскәү кинофестивалендә.

ПӘНҖЕШӘМБЕ
18 ИЮЛЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.05 «Идел киңлекләрендә» киножурналы.
17.25 Нәфис фильм: «Бөреп чыгу».
19.00 Татарстан.
19.30 «Авылым тавышлары». Әтнә районы «Правда» колхозы һәвәскәрләре белән очрашу.
20.00 Әлли-бәлли-бәү.
20.15 Депутат каналы.
21.00 «Артка юл юк». Безнең чыгышлар әзеннән.
21.35 Тапшырулар программасы.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.00 «Николас Никльби». 4 серия.
9.55 Мультфильм.
10.15 А. Руссель. 1 нче симфония. «Урман турында поэма».
11.00 Балалар сәгате.
12.15 МВД хәбәрләре буенча.
12.30 Док. фильм: «Мария Капнист. Өч бәйрәм».
14.15 Телемикст».
15.15 «Кайдадыр сугыш бара». 2 серия.
16.30 Һәвәсләр дөньясы.
16.45 Музыкаль хәзинәләр.
17.15 Балалар өчен фильм: «Салават күпереннән дә югарырак». 2 серия.
18.30 ТЯХ.
18.45 ...16 яшькә кадәр һәм өлкәнрәк.
19.30 «Цхинвали: караңгылык таралырмы икән?»
20.05 Нәфис фильм: «Николас Никльби». 4 серия.
21.00 Вакыт.
21.40 Сәнгатькә хезмәт итү каударлыкны яратмый.
22.35 МВД хәбәрләре буенча.
22.50 Е. Образцова башкаруында рус романслары.
23.50 ТЯХ.

II ПРОГРАММА

7.30 «Бридж» Телебиржа.
8.00 Иртәнге гимнастика.
8.15 «Чишмәләр».
8.45 Режиссер Л. Хейфец сәнгате.
10.10 «Наян кеше». Нәфис фильм.
11.30 «Менә дигән ир». Спектакль.
12.30 «Ак атка атланган җайдак».
13.30 «Җилкәннәр». Балалар өчен фильм. 1 серия.
14.35 «Ялта-91». Сайлап алу туры.
21.40 «Шуның артыннан шул». «Сүз ахыры».
22.25 «К-2» Мәскәү кинофестивалендә.
23.00 «Хәбәрләр».
23.15 В. Розов. «Берничә тамчы». Телеспектакль.

ҖОМГА
19 ИЮЛЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.05 Телевизион фильм-спектакль: «Зәңгәр кош».
18.30 Н. Гаитбаев. «Юлда». Әдәби театр.
19.00 Татарстан.
19.30 «Җомга көн кич белән». Альманах.
20.15 Тыныч йокы, нәниләр.
20.30 Әлли-бәлли-бәү.
20.40 «Капка төбе». Күңел ачу программасы.
21.35 Тапшырулар программасы.

I ПРОГРАММА

6.30 Иртә.
9.00 «Николас Никльби». 5 һәм 6 серияләр.
10.45 Мультфильмнар.
11.15 ...16 яшькә кадәр һәм өлкәнрәк.
12.15 «Маппет-шоу». Фильм-концерт. 7 һәм 8 сериялар.
13.05 «Төшемә минем моңнар кергән иде» Фильм-концерт.
15.15 «Кайдадыр сугыш бара». 3 серия.
16.30 «Юрмаладан.. Сан-Ремога кадәр». А. Билль җырлый.
16.55 Мультфильм.
17.15 Док. фильм премьерасы: «Мәңгелек каршында».
18.30 ТЯХ.
18.45 Мультфильм.
19.00 Кеше һәм закон.
19.45 Ленинград филармониясенең академик симфоник оркестры уйный. Дирижер—Ю. Темирканов.
20.05 «Николас Никльби». 5 серия.
21.00 Вакыт.
21.40 «Николас Никльби». 6 серия.
22.35 Актуаль репортаж.
22.50 ВиД күрсәтә.

II ПРОГРАММА

7.00 «Эшлекле кеше иртәсе».
8.00 Иртәнге гимнастика.
8.15 Мультфильм.
8.30 «Тере планета». 7 серия.
9.25 Компьютер белән диалог.
10.10 Җыр белән дуслык.
11.30 «Шуның артыннан шул». «Сүз ахыры».
13.30 «Җилкәннәр». Балалар өчен фильм. 2 серия.
14.35 Документаль фильм.
15.00 А. С. Пушкин. «Белкин повестьлары». Телеспектакль.
21.45 «Мәскәү—Петушки, 3 нче вагон».
22.30 «К-2» Мәскәү фестивалендә.
23.00 «Хәбәрләр».
23.15 «Бишенче көпчәк».

ЕЛМАЕП АЛЫЙК

Кооператив кафеда берәү официантка:

—Әбәткә минем егерме сумым гына бар, —ди.

—Нәрсә тәкъдим итәсез?

—Каршыдагы общепит ашханәсен...

x x x

Ике үсмер кинотеатр янында сөйләшеп тора.

—Безне бу кинога кертмәячәкләр. Зурлар өчен генә, дигән.

—Ә мин болай да керә алмаган булыр идем. Баламны калдырыр кеше юк...

x x x

«Москвич» машинасы бер абзыйны бәреп ега. Милиционер килеп җитә дә машина йөртүче ханымнан:

—Нигә кычкыртмадыгыз?—дип сорый.

—Бу абзыйны куркытырмын, дип курыктым...

АЛАР ТАЙГАГА КИТТЕ

Рәсемдә: Филимон Ермолаевич һәм Прасковья Аксентьевна Вершининнар. (ТАСС фотохроникасы).

Чәй бальзамы

Дару үләннәре белән чәй катнашмасын чәй бальзамы дип йөртәләр. Ул төрле авырулардан профилактика чарасы сыйфатында кулланыла.

Язга таба кеше организмы арый. Аның төрле авыруларга каршы торучанлыгы кими. Ныклап авырып китмәүне күздә тотып, салкын тию авыруларыннан дәвалану өчен түбәндәге катнашманы ягъни чәй бальзамын тәкъдим итәбез.

250 грамм чәйгә ике аш кашыгы бөтнек (мята), ике аш кашыгы сары мәтрүшкә, бер аш кашыгы чабыр үләне (чабрец) һәм бер аш кашыгы валериана тамыры салына һәм яхшылап болгатыла.

Чәй бальзамы катнашмасы пыяла савытка тутырыла һәм өсте пыяла капкач яки фольга белән ныгытып ябыла. (Пластмасса савыт һәм пластмасса капкачтан файдалану киңәш ителми).

Бальзамны гади чәй кебек пешерәләр. Җылы, коры фарфор яки эмальләнгән чәйнеккә бер чәй калагы катнашма өстенә кайнап торган бер стакан су агызыла. Шуннан соң чәйнек сөлге белән томалап куела. Сигез-ун минуттан бальзам әзер була.

Пешерелгән катнашманы ике тапкыр файдаланырга мөмкин. Чәйнектән бальзам сыекчасын агызып алып бетерүгә үк яңадан кайнар су агызыла. Аның алдыннан искесе өстенә яңадан чәй балзамы катнашмасы өстәлә. Ләкин юлы ул ярты калак исәбеннән генә салына.

Бальзамны үзен генә яки шакмаклы шикәрне вак-вак кабып эчәләр. Шикәрне эчемлек эченә салу киңәш ителми. Ул бальзамның тәмен җибәрә. Сихәтлерәк булсын өчен аны сөтләп эчәргә дә мөмкин.

Көн дәвамында бу шифалы эчемлекне 6—8 стаканга кадәр эчәргә ярый. Чәйгә үләннәрнең хуш исе өстәлеп, кабатланмас ис барлыкка килә. Үләннәр—чәйгә, чәй—үләннәргә, ә чәй бальзамы кешеләргә авырулардан котылырга ярдәм итә.

Р. ХОДАНОВА,
медицина фәннәре докторы.

МӨХӘРРИР Ә. У. АБДУЛЛИН.

Учредительләр халык депутатларының Октябрь район Советы, КПССның партия оешмасы.

Газетада язмалары басылган авторларның фикерләре бу әле редакция фикере дигән сүз түгел.

РЕДАКЦИЯНЕҢ АДРЕСЫ: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: мөхәррир—2—12—14, 2—22—81,, мөхәррир урынбасары—2—10—44, рус теленә һәм чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир урынбасарлары—2—15—63, социаль-экономика бүлеге— 2—22—51, җаваплы секретарь—2—14—16, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Нурзия ФӘСХЕТДИНОВА җыйды. Римма ГАНИЕВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор Зөлфия ВӘЛИЕВА.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.
Нәшрият, полиграфия һәм китап сәүдәсе буенча ТССР Дәүләт комитетының Октябрьның 50 еллыгы исемендәге Норлат-Октябрь типографиясе.
Күләме—1 басма табак. Заказ 85. Тираж 3415.